

WHEN
HALAKHA
AND
HARMONY
COLLIDE

Part One

1. Preamble to The Constitution of the United States, *New York 1789*

We the People of the United States, in Order to form a more perfect Union, establish Justice, insure domestic Tranquility, provide for the common defence, promote the general Welfare, and secure the Blessings of Liberty to ourselves and our Posterity, do ordain and establish this Constitution for the United States of America.

Victor Hugo, *International Peace Congress* [Paris, 1849]

A DAY WILL COME WHEN THERE WILL BE NO MORE BATTLEFIELDS, BUT MARKETS OPENING TO COMMERCE AND MINDS OPENING TO IDEAS. A DAY WILL COME WHEN THE BULLETS AND BOMBS ARE REPLACED BY VOTES, BY UNIVERSAL SUFFRAGE, BY THE VENERABLE ARBITRATION OF A GREAT SUPREME SENATE WHICH WILL BE TO EUROPE WHAT PARLIAMENT IS TO ENGLAND, THE DIET TO GERMANY, AND THE LEGISLATIVE ASSEMBLY TO FRANCE. A DAY WILL COME WHEN A CANNON WILL BE A MUSEUM-PIECE, AS INSTRUMENTS OF TORTURE ARE TODAY. AND WE WILL BE AMAZED TO THINK THAT THESE THINGS ONCE EXISTED! A DAY WILL COME WHEN WE SHALL SEE THOSE TWO IMMENSE GROUPS, THE **UNITED STATES OF AMERICA** AND THE **UNITED STATES OF EUROPE**, STRETCHING OUT THEIR HANDS ACROSS THE SEA, EXCHANGING THEIR PRODUCTS, THEIR ARTS, THEIR WORKS OF GENIUS, CLEARING UP THE GLOBE, MAKING DESERTS FRUITFUL, AMELIORATING CREATION UNDER THE EYES OF THE CREATOR, AND JOINING TOGETHER TO REAP THE WELL-BEING OF ALL.

2. Preamble to the United Nations Charter, *San Francisco 1945*

WE THE PEOPLES OF THE UNITED NATIONS DETERMINED

- to save succeeding generations from the scourge of war, which twice in our lifetime has brought untold sorrow to mankind, and
- to regain faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person, in the equal rights of men and women and of nations large and small, and
- to establish conditions under which justice and respect for the obligations arising from treaties and other sources of international law can be maintained, and
- to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

AND FOR THESE ENDS

- to practice tolerance and live together in peace with one another as good neighbours, and
- to unite our strength to maintain international peace and security, and
- to ensure, by the acceptance of principles and the institution of methods, that armed force shall not be used, save in the common interest, and
- to employ international machinery for the promotion of the economic and social advancement of all peoples,

HAVE RESOLVED TO COMBINE OUR EFFORTS TO ACCOMPLISH THESE AIMS.

3. **Ivan Illich**, *Peace vs. Development*

For the Semitic father, peace is the blessing of justice that the one true God pours over the twelve tribes of recently settled shepherds. To the Jew, the angel announces *shalom*, not the Roman *pax*. Roman peace means something utterly different. When the Roman governor raises the ensign of his legion to ram it into the soil of Palestine, he does not look toward heaven. He faces a far-off city; he imposes its law and its order. There is nothing in common between *shalom* and this *pax romana*, though both exist in the same place and time.

4. Rabbi Sacks, *Haggaddah*

One day we will learn the lesson of peace, that war never solved any conflict in the long run; that in victory the victor too is defeated; that in conquering others we diminish ourselves; that only in and through peace do we honor the image of God that is mankind.

Jean-Paul Sartre, *Reflexions Sur La Question Juive*
The Jews are the mildest of men, passionately hostile to violence. That obstinate sweetness which they conserve in the midst of the most atrocious persecution, that sense of justice and of reason which they put up as their sole defense against a hostile, brutal, and unjust society, is perhaps the best part of the message they bring to us and the true mark of their greatness.

5. רש"י בראשית יא:ט

איזו קשה, של דור המבול או של דור הפלגה? אלו לא פשוטו יד בעקר ואלו פשוטו יד בעקר להלחם בו, ואלו נשטפו ואלו לא נאבדו מן העולם? אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם, לכך נאבדו; ואלו היו נוהגים אהבה ורעות ביניהם, שנ' "שפה אחת ודברים אחדים", למדת ששנאו המחלקת וגדול השלום.

6. שמואל ב' ז:א-יג

ויהי, כי-ישב המלך בביתו; וה' הניח-לו מסביב, מפל-איביו. ויאמר המלך, אל-נתן הנביא, "ראה נא, אנכי יושב בבית ארזים; וארון, האלהים, ישב, בתוך היריעה." ויאמר נתן אל-המלך, "כל אשר בלבבך לך עשה: כי ה', עמך".

ויהי, בלילה ההוא, ויהי, דבר ה', אל-נתן, לאמר: "לך ואמרת אל-עבדי אל-דוד, כה אמר ה', 'האאתה תבנה-לי בית לשבתי?... כי ימלאו ימיה, ושכבת את-אבתך, והקימתי את-ורעך אחריך, אשר יצא ממעיך; והכינתו, את-ממלכתו. הוא יבנה-בית, לשמי...". וככל החזיון הזה—כן דבר נתן, אל-דוד.

7. מלכים א' ה:טו-יט

דוד אבי, כי לא יכל לבנות בית לשם ה' אלקיו, מפני המלחמה, אשר סבבהו—עד תת-ה' אתם תחת כפות רגלי. ועתה, הניח ה' אלקי לי מסביב: אין שטן, ואין פגע רע".

8. רד"ק

לא רצה לגלות לו הטעם כי האל מנעו כי לא היה כבוד אביו.

9. דברי הימים א' כח:ג [ועי' גם בד"ה א' כב:ח]

האלקים אמר לי, "לא-תבנה בית לשמי, כי איש מלחמות אתה ודמים שפכת".

10. רד"ק

דם נקיים...כמו דם אוריה ו...גם בדמי הכהנים היה הוא הסבה...גם בדמי הגוים...שלא היו בני מלחמתו אפשר שהיו בהם אנשים טובים וחסידים... אעפ"י כן לא נענש עליהם כי כוונתו לכלות הרשעים שלא יפרצו בישראל ולהציל עצמו...אבל...מנעו מלבנות בית המקדש שהוא לשלום ולכפרת עון ולעטרת תפלה.

11. מלבי"ם

"לא יכל לבנות בית לשם ה' אלקינו" - ר"ל שלא היה יכול לבנותו בכוונה לשם ה' בלבד מבלי פניה חיצונית, מפני המלחמות אשר סבבוהו, והיה עולה בלבו בהכרח ג"כ תועלת עצמו שבונה הבית מפני המלחמה למצוא מנוחה.

12. משלי ג:יז

אֲשֶׁרֵי אָדָם מֵצֵא חֶכְמָה... דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

13. רמב"ם הל' מגילה וחנוכה ד:יד [לגבי נר שבת כנגד נר חנוכה]

גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום".

14. רלב"ג

הנה דרכי התורה הם דרכים שינעמו וימתקו מאד לאדם כי לא העמיסה על האדם שום מעמס יקשה לנ אבל כל מה שבה מן המצות והאזהרות הם דברים ערבים ורצויים בעצמותם... וכל נתיבות התורה הם שלום... כי כלם ישירו אל בריאות הגוף ובריאות הנפש.

15. ספר החינוך מצוה רל"ט

מצות תוכחה לישראל שאינו נוהג כשורה - להוכיח אחד מישראל שאינו מתנהג כשורה, בין בדברים שבין אדם לחברו או בין אדם למקום... לפי שיש בזה שלום וטובה בין אנשים, כי כשיחטא איש לאיש ויוכיחו במסתרים יתנצל לפניו ויקבל התנצלותו וישלם עמו, ואם לא יוכיחו ישטמנו בלבו ויזיק אליו לפי שעה או לזמן מן הזמנים... וכל דרכי התורה דרכי נועם ונתיבותיה שלום.

16. ספר החינוך מצוה ת"י

מצות בית דין לשלוח מכה נפש בשגגה מעירו לערי מקלט... לפי שעון הרציחה חמור עד מאד, שבה השחתת העולם... ולכן ראוי למי שהרג אפילו שוגג, מכיון שבאת תקלה גדולה כזו על ידו, שיצטער עליה צער גלות שקול כמעט כצער מיתה שנפרד האדם מאוהביו ומארץ מולדתו, ושוכן כל ימיו עם זרים. ועוד יש תקון העולם במצוה, כמו שבאר הכתוב, שינצל עם זה מיד גואל הדם לבל יהרגנו... ועוד תועלת בדבר, לבל יראו קרובי המכה את הרוצח לעיניהם תמיד במקום שנעשתה הרעה, וכל "דרכי התורה נעם".

17. משך חכמה בראשית ט:ז

לא רחוק הוא לאמר הא שפטרה התורה נשים מפריה ורביה וחייבה רק אנשים, כי משפטי ה' ודרכיו "דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום", ולא עמסה על הישראלי מה שאין ביכולת הגוף לקבל... ומשום זה לא מצאנו מצוה להתענות רק יום אחד בשנה, וקודם הזהירה וחייבה לאכול. וכן לא מנעה המשגל מכל בניה לבד ממש רבינו, לפי שלו היה צריך לגודל מעלתו ולזהירות גופו... ואם כן, נשים שמסתכנות בעיבור ולידה... לא גזרה התורה לצוות לפרות לרבות... רק לקיום המין עשה בטבעה שתשוקתה להוליד עזה משל איש...

18. עקידת יצחק פ' משפטים

טעם הזכיר אלו המצות באויב ושונא אינו ללמוד ק"ו לאוהב, רק לומר שאלו קודמין, עד שהאוהב בפריקה והשונא בטעינה השונא קודם אעפ"י שהפריקה קודמת באוהבים משום צער בעלי חיים (שם ל"ב). וכל זה להכניע היצר ולשבר כח האיבה כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

19. דברים כז:ו

וּבָנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לִיקְוֹק אֱלֹהֶיךָ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא תִנִּיף עֲלֵיהֶם בְּרֹזֶל. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבֵּחַ יְקְוֹק אֱלֹהֶיךָ...

20. מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה יא

"אבנים שלמות תבנה", אבנים שמטילות שלום. והרי דברים ק"ו - ומה אם אבני מזבח, שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, אמר הקב"ה, "לא תניף עליהם ברזל"; המטיל שלום בין איש לאיש, בין איש לאשתו, בין עיר לעיר, בין אומה לאומה, בין ממשלה לממשלה, בין משפחה למשפחה, על אחת כמה כמה שלא תבואהו פורענות.

Religion and Philosophy in Germany: A Fragment [Heine, Heinrich]

But most of all to be feared would be the philosophers of nature were they actively to mingle in a German revolution...[for] he has allied himself with the primitive powers of nature, that he can conjure up the demoniac forces of old German pantheism; and having done so, there is aroused in him that ancient German eagerness for battle which combats not for the sake of destroying, not even for the sake of victory, but merely for the sake of the combat itself. Christianity—and this is its fairest merit—subdued to a certain extent the brutal warrior ardour of the Germans, but it could not entirely quench it; and when the cross, that restraining talisman, falls to pieces, then will break forth again the ferocity of the old combatants, the frantic Berserker rage whereof Northern poets have said and sung so much. The talisman has become rotten, and the day will come when it will pitifully crumble to dust. The old stone gods will then arise from the forgotten ruins and wipe from their eyes the dust of centuries, and Thor with his giant hammer will arise again, and he will shatter the Gothic cathedrals. . . . When ye hear the trampling of feet and the clashing of arms, ye neighbours' children, ye French, be on your guard, and see that ye mingle not in the fray going on amongst us at home in Germany. It might fare ill with you. See that ye take no hand in kindling the fire; see that ye attempt not to extinguish it. You might easily burn your fingers in the flame. Smile not at my counsel, at the counsel of a dreamer, who warns you...Smile not at the fantasy of one who foresees in the region of reality the same outburst of revolution that has taken place in the region of intellect. The thought precedes the deed as the lightning the thunder. German thunder is of true German character: it is not very nimble, but rumbles along somewhat slowly. But come it will, and when ye hear a crashing such as never before has been heard in the world's history, then know that at last the German thunderbolt has fallen. At this commotion the eagles will drop dead from the skies and the lions in the farthest wastes of Africa will bite their tails and creep into their royal lairs. There will be played in Germany a drama compared to which the French Revolution will seem but an innocent idyl.